

Strelski napadi kot oblika nasilja na delovnem mestu

V današnjem varnostno spreminjajočem se in negotovem okolju žal nobena organizacija ni imuna na možni strelski napad. Gre za globalen in zelo kompleksen problem, ki se skoraj tedensko dogaja na vseh koncih sveta v državah z različnimi političnimi, gospodarskimi, socialno-ekonomskimi, verskimi ali drugimi značilnostmi.

dr. Brane Bertonec

Razumljivo je, da je obravnavana tema zelo osebno občutljiva, saj v preteklosti ni nihče razmišljal ali pričakoval, da se bo moral na delovnem mestu boriti za lastno fizično preživetje. Predavanja, ki jih med drugim izvajamo v Sintalu, imajo namen preventivnega osveščanja in poznavanja ravnanja v takšni situaciji z namenom zaščite sebe in s tem tudi drugih.

KAJ JE STRELSKI NAPAD

Strelski napad je izredni dogodek v naselju, ko eden ali več storilcev v besu narcističnega maščevanja, sovraštvu, norosti, obupu, brezciljno ali sistematično, z orožjem ali drugimi nevarnimi predmeti, umorijo ali poškodujejo enega ali več posameznikov.

Gre za skrajno brutalno situacijo, v kateri želi storilec na destruktiven način v čim krajšem času prizadeti čim več nedolžnih posameznikov. Sodi med eno izmed oblik nasilja na delovnem mestu. Motiv storilca večinoma ni znan in v večini primerov ni nikakršne povezave med storilcem in žrtvami.

STORILCI

Storilci so iz vseh družbenih slojev, zaposleni ali nezaposleni, tako bogati kot revni, drugi »prizadeti«, indoktrinirani ipd. Dejanja pa izvajajo proti različnim skupinam posameznikov in na različnih krajih (delovna mesta organizacij, šol, bolnišnic, v koncertnih dvoranah, trgovskih centrih, kinodvoranah, verskih objektih ipd.). Ne obstaja širši okvirni profil storilca, je pa več možnih kazalnikov, ki nakazujejo na možnost potencialnega napadalca. Napadalci v večini primerov uporabljajo strelno orožje.

Izbor žrtev je pogosto naključen, strelski napad pa ne. Napad je v večini primerov natančno načrtovan, z uporabo ustreznih virov, s predhodno vadbo in nato metodično izveden. Pri načrtovanju obstaja t.i. „pot

planiranega nasilja“, obstajajo opozorilni znaki, ki jih je mogoče prepoznati, še preden se zgodi napad.

OGROŽENOST V SLOVENIJI

Statistika kaže, da so strelski napadi po svetu v skokovitem porastu. Tudi v Sloveniji niso izključeni. V Izoli je bil že primer strelskega napada, prav tako v bližnjih državah (Hrvaška, Srbija, Italija).

Odgovorni v organizacijah se srečujejo s številnimi izzivi pri načrtovanju ukrepanja v primeru napada, zlasti glede upravljanja varnostnih aktivnosti, vzpostavljanja operativnega okolja in varovanja zaposlenih. Pri tem je osnovno vprašanje: »Ali poznamo svoje zmožnosti predvidevanja in upravljanja tveganj ter sposobnosti za odgovor na strelski napad?«.

OSVEŠČENOST IN PREVENTIVA

Nasilje na delovnem mestu bo še naprej nočna mora organizacij, razen če so pripravljeni za ukrepanje.

Če zaposleni vedo, kaj storiti in so jasna pravila ter postopki, potem lahko zaščitijo sebe in so na koncu tudi bolj produktivni. V Sloveniji se osveščenost za zdravje in varnost pri delu povečuje, poteka vrsta družbenih aktivnosti, tudi v okviru EU, pa tudi preventivne aktivnosti se izboljšujejo.

Usposabljanje in ozaveščanje za primer napada je kritičen del korporativne zavezanosti preprečevanju nasilja na delovnem mestu. Tveganje za smrtno nevarno nasilje je nesrečna resničnost v današnjem svetu. Resničnost je povezana tudi s presenečenji, saj napadalci izbirajo nove cilje in tehnike napada.

Poslovna odgovornost delodajalca je, da vsakega zaposlenega usposobi, kako se lahko sam brani, ko se sooča s tveganjem ali resničnostjo strelnega napada. Edini cilj usposabljanja je, da zaposleni zna preživeti napad. ■

Nasilje na delovnem mestu

Nasilje na delovnem mestu ni nov pojav in lahko močno vpliva na doseganje poslovnih ciljev organizacije. Je specifična kategorija nasilnih kaznivih dejanj, ki zahtevajo ločen odziv delodajalcev, organov pregona in pravosodnih organov. Obstaja vrsta kategorij nasilja na delovnem mestu:

- kriminalni naklep: ropanje, kraja, tatvina,
- napad stranke: razočarana, frustrirana, ima občutek nečesa slabega,
- napad zaposlenega: zaposleni med seboj, proti vodji ali pogodbenemu podizvajalcu,
- ideološko nasilje: ekstremisti ideoloških skupin upravičujejo svoja radikalna prepričanja,
- nasilje na delovnem mestu, ki ga je storil nekdo, ki tam ne dela, vendar ima osebni odnos z zaposlenim (zakonec ali partner),
- besedna zloraba (npr. kričanje, mobing),
- psihološke ali čustvene zlorabe (npr. grožnje),
- fizična zloraba (npr. udarjanje ali potiskanje),
- spolni napad, rasno nasilje in še bi lahko naštevali.

Tudi strelski napad, ki se odvije v delovnem okolju, torej štejemo med oblike na delovnem mestu.

Za več informacij o ravnanju v kritičnih situacijah lahko obiščete www.sintal.si. V sklopu preventivnih dejavnosti so pripravili tudi izobraževalne materiale v obliki plakatov, ki jih brezplačno pošiljajo zainteresiranim. Naročite jih lahko na sintalcek@sintal.si.